

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
(กรณีคำตอบแทนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน
คณะกรรมการไต่สวน และชุดป้องกันและปราบปรามและหาข่าว)

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๘.๒/๔๕๔ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบว่าการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นคำตอบแทนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน คณะกรรมการไต่สวน และชุดป้องกันและปราบปรามและหาข่าว เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นฯ มาตรา ๙๖ บัญญัติว่า ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และมาตรา ๙๖ วรรคสอง ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน คณะกรรมการไต่สวน และชุดป้องกันและปราบปรามและหาข่าว เพื่อช่วยดำเนินการสืบสวนสอบสวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ การตั้งคณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อประโยชน์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังนั้น ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการดังกล่าวตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตั้งขึ้น ควรจะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นฯ จึงขอหารือว่า ความเห็นของกระทรวงมหาดไทยถูกต้องหรือไม่ หรือมีแนวทางในการปฏิบัติเป็นประการใด

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๙๖๐ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว ประกอบกับ ได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว เห็นว่า ปัญหาข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทยนี้ แม้จะเป็นกรณีสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติมาตรา ๑๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่มีใช้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งโดยตรง ปัญหาเกิดขึ้นจากความสงสัยในความรับผิดชอบในทางการเงินระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐด้วยกัน คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็น ควรให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวนี้ให้ ซึ่งเมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวที่หารือมาแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งนอกจากดำเนินการเลือกตั้งแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และโดยหน้าที่ดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙๖^๒ มาตรา ๑๐๒^๓ และมาตรา ๑๐๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติการ

^๑ มาตรา ๑๐ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตามความจำเป็น

^๒ มาตรา ๙๖ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด สืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการ ดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะส่งผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อ พิจารณาสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการ เลือกตั้งกำหนด และให้คณะอนุกรรมการได้รับคำตอบแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๑๐๒ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด แล้วหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้นเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้องให้มี สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการ เลือกตั้ง

เพื่อประโยชน์ในการคัดค้านการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดค้านการเลือกตั้งหรือการนับ คะแนนเลือกตั้งได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๕ ออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนคำร้องคัดค้าน และข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนและชุดป้องกันและหาข่าว การแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๐๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๕ ประกอบกับมาตรา ๑๔๔^๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บรรดาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นย่อมมิใช่เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามความหมายของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๕ หากแต่เป็นค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวกับการควบคุมการเลือกตั้งซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายดังกล่าวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๕

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๔๗

^๔ มาตรา ๑๐๔ การพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๑๐๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

^๖ มาตรา ๑๔๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง